

การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในมิติการท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน

บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ณัฐชา ลีปัญญาพร¹, ปริญญา หรุ่นโพธิ์²

สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร^{1,2}

E-mail: nattacha.le@ssru.ac.th¹, parinya.r@rms.su.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง และแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อ.ดอนตูม จ.นครปฐม ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนที่อยู่ในชุมชนบ้านทุ่งสีหลง จำนวน 18 คน พบว่า ทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เด่นชัดและเป็นทุนของตัวเอง แบ่งออกเป็น ที่จับต้องได้ มีองค์ประกอบของทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ดังที่เห็นได้มีที่เป็นมรดกตกทอด เกิดเป็นภูมิปัญญาของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีเอกลักษณ์พิเศษเป็นการกระทำของมนุษย์ที่เป็นวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ประกอบไปด้วย ภาษา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีดนตรี และพิธีกรรม ภูมิปัญญามีทั้งภูมิปัญญาดั้งเดิมและภูมิปัญญาสมัยใหม่ รูปแบบของทุนแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ สิ่งที่มีอยู่ในคนหรือกลุ่มคน เช่น ความคิด ความเชื่อ และสิ่งที่มีรูปลักษณะเป็นตัวตน เช่น อุปกรณ์จากงานจักสาน ลายผ้าที่เกิดจากการทอผ้า และแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน ปราชญ์ และประชาชนในชุมชน รวมทั้งต้องมีแรงสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ พร้อมทั้งมีดำเนินการอย่างต่อเนื่องถึงจะยั่งยืนเพราะในชุมชนมีทั้งจุดเด่นจุดแข็ง ของทุนทางวัฒนธรรมลาวครั้ง ที่สามารถพัฒนาและต่อยอดเป็นสินค้าสร้างสรรค์นำไปสู่เศรษฐกิจชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพสามารถนำรายได้เข้าสู่ชุมชน เพราะเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวทางที่ได้สรุปและเสนอแนะมี 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านบุคลากร 2. ด้านงบประมาณ 3. ด้านการจัดการ 4. ด้านการมีส่วนร่วม และ

เน้นความเป็นวัช ปลูกฝังองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้ ควรมีภาครัฐเข้าการบูรณาการร่วมกันของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งส่งเสริมให้มีการสร้างงานและกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน ดังนี้ การบริหารงานในชุมชนด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และชุมชนควรมีการแบ่งรายได้ที่ชัดเจนมุ่งเน้นประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง

คำสำคัญ : ทูนาทางวัฒนธรรม, ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, เศรษฐกิจชุมชน, ลาวครั้ง, นครปฐม

The Study of Lao Khrang ethnic cultural capital in the dimension of cultural tourism to raise the economy of Ban Thung Si Long community, Don Tum district, Nakhon Pathom

Nattacha Leepanyaporn¹, Parinya Roonpho²

Master of Arts Program in Public and Private Management, Silpakorn University^{1,2}

E-mail: nattacha.le@ssru.ac.th¹, parinya.r@ms.su.ac.th²

ABSTRACT

This research studies the Lao Khrang ethnic cultural capital in the Ban Thung Si Long community, Don Tum district, Nakhon Pathom, Pathom Province and the guidelines for promoting cultural tourism. This educational research used a qualitative research approach and in-depth interview method to collect data. The target population comprised of community leaders, village philosophers, and 18 people living in the Ban Thung Si Long community. It was found that the Lao Khrang ethnic cultural capital has its own unique distinct identity and identity. The cultural capital is divided into tangible cultural capital with various cultural components as can be seen through the heirloom. It is the local wisdom. It is what makes the people unique with their action and way of life that is different from those in other areas. It consists of languages, beliefs, customs, music, and rituals. They are both traditional wisdom and modern wisdom. The form of community cultural capital can be divided into two types: 1. things that are embedded in people or groups, such as ideas and beliefs; and 2. things that are tangible, such as basketry equipment and fabric pattern. The results showed that the guidelines for promoting cultural tourism require cooperation from all parties involved, the community leaders, philosophers, and people in the community, together with the support of government organizations. The guidelines have been summarized into four aspects as follows: 1. personnel, 2. budgeting, 3. management, and 4. participation. The

เน้นความเป็นวัง ปู่ปลูกฝังองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

recommendation for government agencies is as follows: 1) there should be integration of the government sector and related agencies to assist the development of personnel and promote tourism activities, sustainable tourism; and 2) the creation of continuous jobs and activities. The recommendations for the community are that the community administration should have transparency and the people in the community should have opportunity to participate in tourism activities. The community should also have a clear income distribution focusing on the benefits of the community.

Keywords: cultural capital, Cultural tourism, Community economy, Lao Khrang, Nakhon Pathom

บทนำ

ประเทศไทยนับเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเห็นได้จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานของประเทศ การเปิดกว้างในการนับถือศาสนา ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงผสมผสานหล่อหลอมพัฒนาตามกาลเวลาระหว่างยุคสมัยร่วมกับวัฒนธรรมทั้งข้างถิ่นและข้ามถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรมในแผ่นดินไทยที่มีการสื่อสารผ่านกาลเวลามายาวนานประเทศไทยจึงนับได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่เต็มไปด้วยต้นทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ไม่น้อยกว่าประเทศใดในโลก (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2560)

ทั้งนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) มีเป้าหมายในการการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน นำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุนเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ สร้างรายได้และกระจายรายได้สู่

คนในชุมชนอย่างทั่วถึง อันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของทั้งเศรษฐกิจในภาพรวมและเศรษฐกิจฐานรากตามหลักการพัฒนายั่งยืน การพัฒนาโดยส่งเสริมการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่สะท้อน วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน สร้างความสุขของคนไทยให้สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค มีความเป็นธรรมและประเทศสามารถที่จะแข่งขันใน ระบบเศรษฐกิจได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ในการพัฒนาประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การนำต้นทุนทางวัฒนธรรมถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะประสบความสำเร็จไม่ได้ถ้าปราศจากการพัฒนาทุนวัฒนธรรมทุนวัฒนธรรมเป็นสินทรัพย์ที่มีการพิถีพิถันและให้คุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละพื้นที่มีทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม เช่น คติความเชื่อ คำสั่งสอน ค่านิยม ภาษา ประเพณี วัฒนธรรมการแต่งกาย งานศิลปกรรม ทุนทางวัฒนธรรมทั้งหมดสามารถดึงดูดการท่องเที่ยวโลก (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2560) ทุนทางวัฒนธรรมที่กล่าวถึง ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของ

วิถีชีวิตของประชาชน เป็นสิ่งที่เกิดจากการสะสมและถ่ายทอดประสบการณ์ภูมิปัญญาของชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ รวมทั้งลักษณะของภูมิประเทศ และทรัพยากรในท้องถิ่น จนทำให้มีพฤติกรรมจารีตและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของตัวชุมชนเองโดยผ่านการกลั่นกรองจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ปัจจุบันมีการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน ตลอดจนเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายให้เป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวใช้ทุนทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และประเพณี เพื่อผลิตเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว (วรรณ วทวนิช, 2546)

การท่องเที่ยวที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่ต่างสนใจจะเรียนรู้วัฒนธรรมมรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงซื้อสินค้าที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมอัน

เป็นงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญา ของคนในประเทศนั้นล้วนเป็นช่องทางการสร้างรายได้ให้กับชุมชน การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากแหล่งมรดกศิลปวัฒนธรรม นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพัฒนาสร้างสรรค์และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มรายได้แล้วยังเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูอัตลักษณ์และวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิม ให้เข้มแข็งและดำรงอยู่อย่างยั่งยืนสืบไป ทุนทางปัญญาและทุนวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ การผลักดันผลิตภัณฑ์และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเข้าสู่ตลาดผู้บริโภคต้องใช้ 3 ทุนนี้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการค้นหาคคุณค่าของชุมชน นำเสนอจุดขายที่แตกต่างสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนส่งเสริมชุมชนให้มีความพร้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีผลิตภัณฑ์ของชุมชน พัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างมาตรฐาน สร้างเครือข่ายและการเข้าถึงตลาดนักท่องเที่ยวจะเพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2562)

ชุมชนลาวครั้งบ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมประกอบไปด้วยกลุ่มชนจากหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ ชาตินั้ญลาวครั้ง ไทยทรงดำ และชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งหมู่บ้านทุ่งสีหลงนี้ ได้มี ปู่เฒ่ากวนตา เป็นผู้นำกลุ่มลาวครั้งส่วนหนึ่ง มาสร้างบ้านแปลงเมืองและตั้งศาลเจ้านายไว้สักการบูชา ซึ่งเป็นเจ้านายจากเมือง

หลวงพระบางล้านช้าง และแม่ทัพนายกอง ที่คุ้มครองคนลาวครั้งให้มีชีวิตรอดมาอย่างสยามประเทศ เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นท้องทุ่ง มีหนองน้ำ ลำคลอง เหมาะแก่การทำมาหากิน ทำให้ชาวลาครั้งบ้านทุ่งสีหลงได้อยู่ดีกินดี และร่วมกันสร้างวัดทุ่งสีหลงขึ้นมาเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาตามคติความเชื่อ ของคนลาวครั้งและคนไทยโดยทั่วไป สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยคนลาวครั้งนิยมสร้างที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้ ๆ กันในหมู่บ้านจะเป็นญาติกันทั้งหมด อาชีพและการทำมาหากิน ลาวครั้งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงวัว ช่วงว่างเว้นจากทำนาทำไร่ก็จักสาน ส่วนทอด้านนับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของลาวครั้ง คือ การทอผ้าที่งดงาม การใช้สีจากธรรมชาติ เช่น สีเหลืองจากขมิ้น สีดำจากมะเกลือผสมเทาหรือตะไคร่น้ำ สีครามจากต้นครามผสมปูนกินหมาก และสีแดงจากครั้ง ด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านมักจะทำกันในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น แห่นาค ฉลองวันเลี้ยงปีเจ้าพ่อ (เจ้านาย) แห่ธงในวันสงกรานต์ ด้านศาสนาและความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชนลาวครั้ง ได้แก่ การแห่ธง การต่อชะตาหมู่บ้าน โดยทั้งหมดถือเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนลาวครั้ง และเป็นทุนทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยมีขอบเขตในการศึกษาถึงทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนโดยจะต้องรักษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนให้ยั่งยืน โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ที่อาศัยในชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เพื่อนำเสนอทุนทางวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาของชุมชนชาติพันธุ์ลาวครั้งบ้านทุ่งสีหลง และช่วยปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนในชุมชนอื่น ๆ ในสังคมไทย ได้หันมาตระหนักถึงอัตลักษณ์ของตนเองมากขึ้น อีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ที่เกิดจากทุนทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ด้วยประโยชน์จากพื้นฐานความเป็นชาติพันธุ์ลาวครั้งความเป็นชาติพันธุ์สร้างความเป็นปึกแผ่นและช่วยพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมชาติพันธุ์สามารถทำให้เศรษฐกิจมีการพัฒนาได้ เช่น จากการจัดจำหน่ายสินค้าการท่องเที่ยว การใช้วัฒนธรรมประเพณีเข้ามาเป็นจุดดึงดูดเข้ามาเยี่ยมชม

ศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรม ประเพณี เป็นการสร้างรายได้หมุนเวียนให้กับ ชุมชนและต่อประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาว ครั้ง
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการศึกษาโดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีปรากฏการณ์วิทยา และใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) ประชากร กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนที่อยู่ในชุมชนบ้านทุ่งสี หลง จำนวน 18 คน มีการค้นคว้าและวิเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ตำรา หนังสือ เอกสารวิชาการ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ให้ได้มากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวผู้วิจัย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อม ทางด้าน ร่างกายความพร้อมทางด้านอุปกรณ์

และความพร้อมของแนวคำถามที่ใช้ในการ สัมภาษณ์ก่อนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

2. สมุดบันทึก ปากกา เพื่อจดบันทึกข้อมูล ที่ได้จากการสังเกต

3. กล้องถ่ายภาพ เพื่อบันทึกภาพและ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานหัตถกรรม ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อ

4. เครื่องบันทึกเสียง ไอแพด โทรศัพท์ เพื่อช่วยในการนำเสนอข้อมูลของผู้วิจัยให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ก่อนสัมภาษณ์ ผู้วิจัย ต้องขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน

5. กำหนดแนวคำถาม แนวสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม การแต่งการ ความเชื่อ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของ ชุมชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ด้านทุนทางวัฒนธรรมของ ชาติพันธุ์ลาวครั้ง ด้านการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจชุมชน

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเอกสารที่เป็นเอกสารหลัก ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ รายงาน การวิจัย หนังสือ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน การสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกต แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

โดยวิธีการพูดคุยกับผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านในชุมชน รวมทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เป็นการสังเกตเชิงสำรวจ สภาพทั่วไป เพื่อหาหลักฐาน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยจดบันทึกปรากฏการณ์ที่มีผลต่อการวิจัยในทุกด้าน เช่น สภาพทั่วไปของชุมชน วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม การแต่งกาย ความเชื่อ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ การสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบทางการ โดยการสร้างแนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งข้อคำถามทุกข้อสามารถยืดหยุ่นได้ ไม่กำหนดตายตัว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก และการสังเกต โดยนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์สาระที่สำคัญที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในวิธีต่าง ๆ ทั้งจากเอกสารและภาคสนาม เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเศรษฐกิจชุมชน แล้วนำความรู้มาเขียนเรียบเรียง ในรูปแบบพรรณนา (Description) อธิบายลักษณะปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมประเด็นในการศึกษาที่กำหนด ตาม

แนวคิดและทฤษฎี คือ แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม ทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทฤษฎีเศรษฐกิจชุมชน และทฤษฎีการมีส่วนร่วม ซึ่งการดำเนินงานในข้อนี้ได้นำเสนอไว้แล้วในแต่ละบท โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการถอดจากเครื่องบันทึกเสียงและการจดบันทึกภาคสนามมาพิจารณา แยกออกเป็นประเด็นสำคัญและเรียบเรียงประเด็นที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้องของการถอดบทความและศึกษาทำความเข้าใจเพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดประเด็นสำคัญ วิเคราะห์แล้วเขียนพรรณนา

2. การสังเคราะห์ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เศรษฐกิจชุมชน ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ มาสร้างข้อสรุปและเรียบเรียงนำเสนอข้อมูล เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนสืบต่อไป

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของชุมชน

วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ แต่เดิมชุมชนลาวครั้งบ้านทุ่งสีหลงมีเพียงหมู่บ้านเดียวที่เป็นหมู่บ้านใหญ่ ก่อนจะแยกเป็น 2 หมู่บ้าน ซึ่งในอดีตนั้นบ้านทุ่งสีหลงเป็นชุมชนชนบท

ประชากรในชุมชนค่อนข้างยากจน มีวัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจทำให้คนในชุมชนใกล้ชิดศาสนาและวัด ในชุมชนมีวัดเดียว คือ วัดทุ่งสีหลง โดยการดำรงชีพหรือวิถีชีวิตของชาวลาวครั้งจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาชีพที่ทำแต่เดิม คือ ทำนา เลี้ยงสัตว์ การทอผ้า งานหัตถกรรมพื้นบ้านโดยทำเพื่อเป็นอุปกรณ์ในการดำรงชีพ ปัจจุบันชุมชนลาวครั้งบ้านทุ่งสีหลง มี 3 หมู่บ้าน โดย ทั้ง 3 หมู่บ้านจะมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ไทย ลาว ครั้ง จีน แต่ที่มีเยอะที่สุด คือ ชาติพันธุ์ลาวครั้งจะเป็นที่เข้าใจและเรียกกันสั้น ๆ ว่า หมูลาว ซึ่งจะมี 2 หมู่ และหมู่บ้านเจ๊ก จะมี 1 หมู่บ้าน แต่ในทุกหมู่บ้านจะมีคนปะปนกันหลายชาติพันธุ์ มีวัดทุ่งสีหลงเป็น การประกอบอาชีพในปัจจุบันของชาวบ้านยังคงยึดอาชีพเกษตรกรรมเหมือนในอดีต แต่อาชีพที่มีเพิ่มเติม คือ การทำไร่ ทำสวน ค้าขาย เป็นเจ้าของกิจการ บางครอบครัวส่งลูกหลานเรียนจนจบก็จะมีรับราชการ งานหัตถกรรมหรือจักสานยังมีหลงเหลืออยู่เพียงที่ทำเป็นไม่กี่คนแต่มีการรวมกลุ่มกันสานช้อนยักษ์ที่ใหญ่ที่สุดและมีหนึ่งเดียวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนลาวครั้งบ้านทุ่งสีหลงที่ทำให้ผู้คนรู้จักชุมชนมากขึ้น

2. ทูทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งบ้านทุ่งสีหลง

ทูทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งชุมชนบ้านทุ่งสีหลง สามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

2.1 ทูทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เป็นมรดกตกทอดที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ งานหัตถกรรม ดนตรี การแต่งกาย ซึ่งในชุมชนบ้านทุ่งสีหลงแห่งนี้จะมี งานหัตถกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันเป็นงานสานโดยความชำนาญและมีความปราณีตโดยวัสดุที่ใช้นั้นเป็นไม้ไผ่สีสุกที่หาได้จากในชุมชนจากเดิมที่จักสานเพื่อเป็นอุปกรณ์ในการดำรงชีพและเริ่มพัฒนาเป็นการทำการขาย แต่เป็นการขายแบบทำตามคำสั่งของผู้ที่ต้องการซื้อ ยังไม่มีการส่งออกไปขายหรือมีตลาดที่รับส่งเป็นประจำ งานหัตถกรรมนี้บางคนหรือบางครอบครัวทำเพื่อเป็นรายได้เสริมที่ว่างเว้นจากงานประจำ ดนตรีเป็นทูทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ยังคงมีอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในทุก ๆ งานสำคัญของชุมชนมีการเล่นดนตรี มีการร้องรำ เช่น งานแห่ธง สงกรานต์ งานแห่เทียนพรรษา งานแห่นาค งานพิธีกรรมความเชื่อในชุมชน ซึ่งดนตรีที่เป็นมรดกตกทอด คือ แคน การเป่าแคนร่วมกับกลองยาว ปัจจุบันเป็นแคนประยุกต์ที่มีพินและเครื่องดนตรีสมัยใหม่เข้ามาร่วมด้วย ทูทางวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งของชุมชนที่เป็นที่รู้จัก

ของผู้คน คือ การแต่งกายที่สวยงามจากผ้าทอลาวครั้ง เป็นผ้าที่นิยมใช้สีแดงจากการย้อมด้วยครั่งเป็นสีหลักในการทอผ้า มีลวดลายที่สวยงาม ได้แก่ ลวดลายธรรมชาติ มีลายดอกไม้ ลายพันธุ์ไม้ และลวดลายเรขาคณิต ได้แก่ สายสามเหลี่ยม ลายเส้นตรง เส้นโค้ง ปัจจุบันนี้เวลามีงานหมู่บ้าน งานประเพณีต่าง ๆ ในหมู่บ้านหรืองานที่ต้องแสดงออกถึงความเป็นลาวครั้ง ชาวบ้านในชุมชนจะแต่งกายที่สวยงามที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง โดยผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุงสีแดงลายตีนจกและอาจจะมีลายน้ำไหลลายต่าง ๆ เสื้อจะเป็นสีแดง ส่วนผู้ชายจะนุ่งโสร่งผ้าขาวม้าและเสื้อขาวหรือสีคราม

2.2 ทูทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาเป็นองค์ความรู้ของภูมิปัญญา ได้แก่ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมความเชื่อ ซึ่งในชุมชนบ้านทุ่งสีหลงใช้ภาษาลาวครั้งเกือบทั้งหมู่บ้าน เด็กรุ่นใหม่ก็ใช้ภาษาลาวครั้งเวลาอยู่พูดคุยกันในชุมชน แต่พอเวลาคุยกับคนนอกชุมชนหรือติดต่อกับบุคคลอื่นจะใช้ภาษากลาง และชาวลาวครั้งมีความเชื่อเรื่องนับถือผีเป็นอย่างมาก โดยผีที่นับถือของชุมชน คือ ผีเจ้านาย เป็นการนับถือมาตั้งแต่บรรพบุรุษ การนับถือผีนี้มีความสำคัญกับชาวลาวครั้งเป็นอย่างมากการจะประกอบพิธีกรรมหรือการดำรงชีวิตประจำวันจะต้องเกี่ยวข้องกับผีจะมีการบอกกล่าวเพราะเชื่อกัน

ว่าเป็นผู้ปกป้องรักษาคุ้มครองคนในชุมชนให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข พร้อมทั้งเป็นการสำนึกขอขมาลาโทษในสิ่งที่ได้ทำไว้ ในการติดต่อวิญญาณหรือพิธีกรรมการเลี้ยงปีต่าง ๆ จะเป็นหน้าที่ของ “กวน” ซึ่งตำแหน่งนี้จะสืบทอดทางสายเลือด ชาวบ้านจะให้ความเคารพนับถือคนทำหน้าที่นี้เป็นอันมาก การเลี้ยงผีประจำปีจะจัดขึ้นในวันพฤหัสบดีที่สองของเดือนเจ็ดของทุกปี ผีเจ้านายจะสถิตอยู่ในศาลของหมู่บ้าน ซึ่งคนในชุมชนเรียก ศาลแห่งนี้ว่า ศาลเจ้าพ่อแสนหาญ พิธีกรรมที่สำคัญของชาวลาวครั้งอีกอย่างหนึ่ง คือ พิธีกรรมสืบชะตาบ้านชะตาเมืองจะจัดขึ้นตรงกับขึ้น 9 ค่ำ เดือน 10 เป็นพิธีกรรมในเรื่องของความเชื่อเพื่อส่งเวรเวทดาให้การดำรงชีวิตทำมาหากินอยู่ดีกินดี เพื่อปิดเป่าเหตุเภทภัยที่เกิดขึ้นในชุมชน พิธีกรรมความเชื่อนี้ยังคงมีอยู่ที่ชุมชนบ้านทุ่งสีหลงที่อนุรักษ์สืบทอดเพียงแห่งเดียวในจังหวัดนครปฐม ประเพณีแห่งสงกรานต์เป็นประเพณีที่สำคัญยิ่งสำหรับชาวลาวครั้ง เป็นประเพณีที่มีความเชื่อว่าเป็นการขอพรจากเทวดาและขอพรให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล จะทำกันทุกปีในเดือนเมษายนของทุกปี งานบุญกลางบ้าน เป็นอีกหนึ่งประเพณีที่สืบทอดกันมาช้านาน เพื่อความเป็นสิริมงคลกับชาวบ้านทุก ๆ คน เริ่มต้นพิธีด้วยการนิมนต์พระเจริญพระพุทธมนต์เย็น และในช่วงเช้าอีกวันจะมีการทำบุญถวายภัตตาหาร

แต่พระสงฆ์ หลังจากพิธีทางสงฆ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว นิมนต์พระสงฆ์กลับยังวัด ชาวบ้านก็จะนำหีบตามพระสงฆ์ไปส่งหาบส่งคอน หรือกะแบกกะบาน ที่ประกอบไปด้วย หุ่นคนในครอบครัว สัตว์เลี้ยง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนชีวิต พร้อมทั้งเครื่องเซ่นต่างๆ นำไปทิ้งไว้ยังริมน้ำ ก่อนจะวางทิ้งก็จะการกล่าวขอขมาเจ้าที่เจ้าทาง ดวงวิญญาณ ผีสงฆ์ เทวดา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้มารับเครื่องเซ่น เพื่อเป็นการปล่อยเคราะห์ปล่อยโศกให้หมดไป

3. จุดเด่นของทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งและในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งที่มีการแต่งกายที่เฉพาะโดดเด่นทำให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน การรวมตัวและแสดงออกของชาวบ้านในการแต่งกาย เวลาทำงานหมู่บ้าน งานวัด งานในพิธีสำคัญต่าง ๆ ชาวบ้านจะรวมกลุ่มและแต่งกายด้วยชุดประจำชาติพันธุ์ลาวครั้ง ทำให้ผู้คนสนใจในชุดที่สวยงามมีลวดลายที่สวยงาม ได้แก่ ลวดลายธรรมชาติดีลายดอกไม้ ลายพันธุ์ไม้ และลวดลายเรขาคณิต ได้แก่ สายสามเหลี่ยม ลายเส้นตรงเส้นโค้ง

งานหัตถกรรม หรืองานฝีมือก็เป็นจุดเด่นที่น่าดึงดูดและมีบทบาทส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวได้ที่สนใจได้ ใน

ชุมชนบ้านทุ่งสีหลงมีการจักสานอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้จากไม้ไผ่ ที่โดดเด่นที่สุดในชุมชนคือ การสานตะข้อง กระดัง ตะกร้า สุ่มจับปลา และประเพณีแห่งสงกรานต์เป็นประเพณีที่สำคัญยิ่งสำหรับชาวลาวครั้งและเป็นที่จุดเด่นของชาวลาวครั้ง เป็นประเพณีที่ได้รับความสนใจจากคนในชุมชนตัวเองและชุมชนใกล้เคียง พร้อมทั้งเป็นงานที่สร้างความร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

4. ทุนวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์สินค้า และสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

การเพิ่มมูลค่า คุณค่า โดยใช้องค์ความรู้ ความคิดทรัพยากรทางปัญญา สร้างสรรค์สินค้าหรือบริการ โดยทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนลาวครั้งนั้น เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยเกิดจากพึ่งตนเองการผลิตเพื่อใช้ในครอบครัวและชุมชน ส่วนที่เกินจากการใช้จะเป็นการแลกเปลี่ยนซื้อขายวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์นับเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่สูงค่าอย่างยิ่งต้นทุนทางวัฒนธรรมนำไปสู่การพัฒนาต่อยอด และสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน ซึ่งทุนวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์สินค้า และสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนลาวครั้ง ได้แก่

ประเพณีแห่งสงกรานต์ของชุมชนลาวครั้งบ้านทุ่งสีหลง เป็นประเพณีที่เป็นที่รู้จักและ

ได้รับความสนใจจากผู้คน สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจงานนี้มาร่วมงานแห่งสงกรานต์ที่สวดแทรกความเป็นชาติพันธุ์ได้ทั้งบุญและได้ทั้งความสนุกสนาน ซึ่งแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ กิจกรรมต่าง ๆ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมโดยชุมชน สร้างความสามัคคี ในงานมีการจัดนิทรรศการ ออกร้านค้าขายของ จึงส่งเสริมการสร้างอาชีพ การขายรายได้ รวมถึงงานหัตถกรรมหรืองานจักสานที่สามารถทำมาออกร้านขายได้เช่นกัน

งานหัตถกรรมหรืองานจักสานเป็นเทคนิคการถ่ายทอดภายในครอบครัวเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สำคัญต่อการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตและ ใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบอาชีพ มีความปรารถนาสามารถดึงดูดความสนใจและการผู้คนทั่วไปที่ได้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน

การแต่งกายด้วยผ้าทอจากฝ้ายและไหม สวมเสื้อแขนกระบอกสีสันทันต่าง ๆ ทั้งแขนสั้นและแขนยาว หมสไบ และถุงผ้าขึ้น ซึ่งผ้าขึ้นเป็นผ้าทอมัดหมี่ลายตรง ต่อผ้าขึ้นตีนจก จะนำวัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่น คือ ฝ้าย และไหม มาเป็นวัสดุในการทอเทคนิคที่ใช้ในการทอมีทั้งการจกและมัดหมี่ ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวลาวครั้ง คือ ผ้าขึ้นมัดหมี่ ต่อดินจก ซึ่งชาวลาวครั้งมีเอกลักษณ์ในการทอผ้าจกที่ต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด คือ สีที่ใช้เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ เช่น สีแดงจากครั่ง

สีส้มจากหมากสุก สีเหลืองจากหัวขมิ้น สีดำนำมาจากมะเกลือและเทา (ตะไคร่น้ำ) สวนสีครามจะไดมาจากต้นครามผสมกับปูนกินหมาก

5. ศักยภาพและโอกาสต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จุดแข็งของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีผู้นำที่เข้มแข็ง ได้แก่ นายก อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. และเจ้าอาวาสวัดทุ่งสีหลง คนในชุมชนมีความสามัคคีกัน มีปราชญ์ชาวบ้าน มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีทุนทางวัฒนธรรม

จุดอ่อนของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชนยังมีน้อย คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยให้ความสนใจ การถ่ายทอดองค์ความรู้เลยยังไม่เป็นรูปธรรม

โอกาสของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นทำให้มี OTOP ทำให้ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐในแต่ละงาน ได้รับการสนับสนุนจากเอกชน (ลูกหลานตำนานเจ้าแก้วเสิง) และความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชนในการก่อสร้างศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมลาวครั้ง การให้ความสำคัญและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวบ้าน และเส้นทางการคมนาคมสะดวก

อุปสรรคของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ งบประมาณที่สนับสนุนไม่เพียงพอต่อการพัฒนา หน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแลก็ต่อเมื่อจะมีการจัดงานของหน่วยงานเอง การรับรู้วัฒนธรรมสมัยใหม่ของเยาวชนในชุมชน

6. แนวทางการพัฒนาที่ชุมชนต้องการให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากรที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรให้ความรู้ฝึกฝนอบรม โดยอาจมีคนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาช่วยเหลือ โดยสร้างบุคลากรที่ทำงานด้านทุนวัฒนธรรมให้มากขึ้น และส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อนำมาต่อยอดในอนาคต

ด้านงบประมาณที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนยังขาดแรงสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ จึงไม่สามารถต่อยอดได้เท่าที่ต้องการ

ด้านการจัดการ การแต่งตั้งคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนพร้อมทั้งมีแผนการดำเนินงาน กิจกรรมและโครงการของชุมชนที่ชัดเจน มีการติดตามผล สรุปผลพร้อมทั้งปรับแก้ตามข้อเสนอแนะที่ได้ร่วมกันทำ

ด้านการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในชุมชน มีการร่วมกันของบ้าน วัด และโรงเรียน ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือดีในทุก

กิจกรรม แต่ยังขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

7. การท่องเที่ยวส่งผลดีและผลเสียต่อเศรษฐกิจในชุมชน

ผลดีของการท่องเที่ยวต่อชุมชน จะนำรายได้เข้าสู่ชุมชน ช่วยเสริมอาชีพให้คนในท้องถิ่น การจ้างงาน ทำให้สินค้าในชุมชนและสินค้าเกษตรกรรมขายได้ทำให้รายได้ในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น เมื่อมีผลดี ก็ต้องมีผลเสียตามมา เช่น เรื่องการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านสาธารณูปโภค การถูกรั้ววัฒนธรรมท้องถิ่นที่เข้ามา กับนักท่องเที่ยวมาผสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้ขนบธรรมเนียมและประเพณีท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจ บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่าทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เด่นชัดเป็นของตนเอง มีองค์ประกอบของทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เป็นมรดกตกทอด เกิดเป็นภูมิปัญญาของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีเอกลักษณ์พิเศษเป็นการกระทำของมนุษย์ที่เป็นวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น

ซึ่งทุนทางวัฒนธรรมที่พบในชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีลักษณะเป็น (1) ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ประกอบด้วย ดนตรี งานหัตถกรรมจักสานที่ปราณีตและ ชุมชนจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ และการแต่งกาย ด้วยผ้าทอนั้นเป็นเอกลักษณ์มีความโดดเด่นด้วย สีแดงที่ย้อมจากครั่งและลวดลายที่สวยงาม (2) ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ภาษา พิธีกรรมความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี โดยประเพณีแห่งธงสงกรานต์เป็น ประเพณีที่มีความเชื่อว่าเป็นการขอพรจาก เทวดาและขอพรให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล และเป็นประเพณีที่ดึงดูดและได้รับความสนใจจาก ผู้คนมากมาย รวมทั้งสร้างความสามัคคีของคน ในชุมชนพร้อมทั้งมีความสุขสนุกสนาน และแฝง ด้วยการทำบุญไปในตัว ทุนทางวัฒนธรรมของ ชชาติพันธุ์ลาวครั่ง บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม สอดคล้องกับรูปแบบของทุน ทางวัฒนธรรมของชุมชนทั้ง 2 รูปแบบ (Bourdieu, 1986) คือ สิ่งที่มีอยู่ในคนหรือ กลุ่มคน คือ ความคิด ความเชื่อ และสิ่งที่มี รูปลักษณะเป็นตัวตน เช่น อุปกรณ์จากงานจัก สาน การแต่งกายที่มาจากผ้าทอลาวครั่ง ทุน วัฒนธรรมทั้งหมดมาจากความรู้ที่มีในอดีต การ แสดงออกเอกลักษณ์พิเศษของภูมิปัญญาใน ชุมชนทำให้เกิดประโยชน์เป็นที่ก่อให้เกิดความ รัก ความสามัคคี และความภูมิใจของคนใน

ชุมชนลาวครั่ง เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เสริม ความมั่งคั่งให้กับชุมชน นอกเหนือจากมรดกภูมิ บัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แล้ว วัฒนธรรมเป็นต้นน้ำของห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยเรา สามารถนำทุนวัฒนธรรม เช่นเรื่องราว (Story) และเนื้อหา (Content) ของวัฒนธรรม มาสร้าง ความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ของตน หรือใช้ ทุนทางวัฒนธรรมสร้างความแตกต่างหรือจุด ขายให้กับสินค้า เกิดเป็นสินค้า วัฒนธรรมทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นแก่สินค้าและบริการ (กรม ส่งเสริมวัฒนธรรม, 2562) และเมื่อมีจุดเด่นมี ผลิตภัณฑ์ที่มาจากทุนทางวัฒนธรรมแล้ว ชุมชนสามารถพัฒนาต่อยอดและผลักดันให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พร้อมทั้งส่งผลต่อ เศรษฐกิจชุมชน โดยผลดีคือ สร้างรายได้ให้แก่ ชุมชนมากขึ้น ทำให้คนเกิดอาชีพ เกิดการ เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

จากผลการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั่ง ในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจ บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่าแนวทางในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัย ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจจากทุกส่วนที่ เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน ราษฎร และ ประชาชนในชุมชน รวมทั้งต้องมีแรงสนับสนุน

จากองค์กรภาครัฐ พร้อมทั้งมีดำเนินการอย่างต่อเนื่องถึงจะยั่งยืนเพราะในชุมชนมีทั้งจุดเด่น จุดแข็ง ของทุนทางวัฒนธรรมลาวครั้ง ที่สามารถพัฒนาและต่อยอดเป็นสินค้าสร้างสรรค์ นำไปสู่เศรษฐกิจชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพสามารถนำรายได้เข้าสู่ชุมชน เพราะเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิตสุภา ธรรมประมวล และกาสัก เต๊ะขันหมาก (2561) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี 4 กลยุทธ์ คือ (1) การพัฒนาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน (2) การพัฒนาการบุคลากรผู้ให้ความรู้ในประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน (3) การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยวชุมชน และ (4) การอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้ความสามัคคีในชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมหล่อหลอมเป็นการสร้างรายได้และสามารถยึดเป็นอาชีพหลักและเสริมซึ่งนำวัฒนธรรมไปผนวกกับเรื่องเศรษฐกิจสร้างให้เป็นเมืองของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ขวดี โกศล, 2561) โดยสามารถสรุปแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เพื่อยกระดับเศรษฐกิจ บ้านทุ่งสีหลง อำเภอ ดอนตูม จังหวัดนครปฐม ได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร มีการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ให้ประกอบอาชีพได้ (รุ่งลาวัลย์ สกุลมาลัยทอง, 2557) อบรมบุคลากรให้ความรู้ในประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน โดยการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน (พนิตสุภา ธรรมประมวล และกาสัก เต๊ะขันหมาก, 2561) โดยอาจมีคนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาช่วยเหลือ โดยสร้างบุคลากรที่ทำงานด้านทุนวัฒนธรรมให้มากขึ้น ส่งเสริมให้คนรุ่นหลังหันมาสนใจและอนุรักษ์ฟื้นฟูความเป็นลาวครั้งที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เป็นของตนเอง ส่งให้มีความภูมิใจในชาติพันธุ์ตัวเอง เมื่อเกิดความภูมิใจในตัวเองแล้วก็สามารถส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อนำมาต่อยอดในอนาคตการสร้างสรรค์และพัฒนาสินค้าและบริการให้เป็นที่ยึดจุดใจต่อนักท่องเที่ยว โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนการพัฒนาคนให้

2. ด้านงบประมาณที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หน่วยภาครัฐควรมีการสนับสนุนงบประมาณอย่างสม่ำเสมอพร้อมทั้งส่งเสริมการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเมื่อเกิดการท่องเที่ยวโดยมีนักท่องเที่ยวเข้า

มาใช้บริการ ซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ มีเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชนแล้วหน่วยงานภาครัฐค่อย ๆ ลดงบประมาณสนับสนุน รวมถึงการส่งเสริมธุรกิจรายสาขา เน้นเฉพาะสาขาที่มีโอกาสจะพัฒนาเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ โดยจะต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาเป็นโครงการเฉพาะสำหรับกลุ่มธุรกิจ (รุ่งลาวัลย์ สกุลมาลัยทอง, 2557)

3. ด้านการจัดการ การบริหารจัดการที่ดี ต้องมีการวางแผน มีการแต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ในเรื่องการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการรวบรวมองค์ความรู้ จากนั้นเผยแพร่องค์ความรู้ที่เรามีให้แก่คนในชุมชน สร้างความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมลาวครั้ง ส่งเสริมการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยวชุมชน (พนิตสุภา ธรรมประมวล และกาสัก เต๊ะชั้นหมาก, 2561) ไว้เพื่อเป็นศูนย์รวมองค์ความรู้นำเสนอทุนทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาต่อไปให้ดีขึ้น เส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเส้นทางรอง สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว อาทิ เช่น ป้ายสื่อความหมาย ป้ายบอกทาง และในด้านของฝากของที่ระลึกก็ยังคงขาดเอกลักษณ์เฉพาะ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาเอกลักษณ์

ให้เด่นชัดกว่านี้ จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์การตลาด เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม ที่มีองค์ประกอบ 7P's ได้แก่ Product คือ มีวัฒนธรรมโดดเด่นและหลากหลาย Price คือ ราคาไม่แพงและคุ้มค่า Place คือ เข้าถึงง่าย สะดวก และรวดเร็ว Promotion คือ การส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง People คือ การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวและบริการ และ Physical evidence and presentation คือ การบริหารจัดการพื้นที่ พัฒนาเส้นทางรอง และเส้นทางเชื่อมโยง (ศิวิดา ภูมิวรณิ, 2561)

4. ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนต้องมีความร่วมมือร่วมใจกัน ซึ่งทุกคนในชุมชนลาวครั้งบ้านทุ่งสีหลงต้องให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรม ตั้งแต่เริ่มต้นที่จะทำกิจกรรมหรือโครงการในชุมชน ร่วมกันวางแผนหรือเสนอแนวทางการดำเนินการ ร่วมประเมินโครงการ และรับผลประโยชน์ การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ (United Nations, 1981) ทั้งนี้ชุมชนยังต้องการความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐและเอกชน ต้องสร้าง

ความตระหนักรู้ให้คนในชุมชนหันมาสนใจถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ลาวครั้งพร้อมทั้งอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม (พินิตสุภา ธรรมประมวล และกาสัก เตชะขันหมาก, 2561) ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

1. ควรมีภาครัฐเข้ามาช่วยในการพัฒนาบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง และให้เห็นความสำคัญของการสร้างคุณค่าของการสืบสานศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเพื่อสามารถถ่ายทอดและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมั่นใจและมีภูมิรู้

2. ภาครัฐควรส่งเสริมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมชาวลาวครั้ง บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว โดยการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมท่องเที่ยว ทำสื่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง เพื่อกระตุ้นความต้องการที่จะมาสัมผัสกับประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวลาวครั้ง

3. ควรมีการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4. รัฐควรส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและควรสร้างความรู้ความเข้าใจถึงการท่องเที่ยวว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ การสร้างอาชีพ

5. รัฐควรส่งเสริมให้มีการสร้างงานและกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เช่น การผลิตสินค้าจากทุนทางวัฒนธรรม ส่งเสริมกลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน

1. การบริหารงานในชุมชนควรมีความโปร่งใส มีการตรวจสอบได้ รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในทุก ๆ ขั้นตอน และมีส่วนด้านการจัดการท่องเที่ยว

2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วม เช่น โรงเรียน วัด กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน มามีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจากท่องเที่ยว

3. ชุมชนควรมีการจัดแบ่งรายได้ที่ชัดเจน และมุ่งเน้นประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง อาจตั้งเป็นกองทุนส่วนกลางเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรม

2. ควรมีการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม เพื่อประชาสัมพันธ์และเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยว

3. ควรทำการศึกษาในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เปรียบเทียบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายในเรื่องการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรม และในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ว่าแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

References

- Bourdieu, P. (1986). **The forms of capital**. In J. Richardson (Ed.). **Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education**. New York: Greenwood.
- Department of Cultural Promotion. (2019). **Value-to-value culture**. Retrieved January 6 th. from http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=3972&filename=index (in Thai)
- Kosol, C. (2018). **Cultural Capital Management of Ethnic Groups in the Northern Region of Thailand**, Ph. D. thesis. Rangsit University. (in Thai)
- Laothamatas, A. (2017). **considers Thai society with wisdom, hope and encouragement**. Bangkok. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board Office of the Prime Minister. (2017). **The Twelfth National Economic and Social Development Plan 2017 – 2021**. Retrieved January 6th. From https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=6422 (in Thai)
- Organizations - Open Government Data of Thailand. (2017). **Creative Tourism 2017 = Creative tourism / Organizations - Open Government Data of Thailand**. Bangkok: Organizations 2017. (in Thai)

Phumvoramuni, S. (2018). **Guidelines for the promotion of cultural tourism in Nakhon Phanom Province.** Ph. D. thesis. University of Phayao. (in Thai)

Sakulmalaithong, R. (2014). **Strategies for enhancing creative culture in Thai institutions of higher education.** Ph. D. Chulalongkorn University. (in Thai)

Thamprahom, P. and Taekhanmak, K. (2018). **The Development of Community-Based Tourism Based on Lao Ngaew Cultural Capital, Thong En Subdistrict, In Buri District.** Singburi Province, research report Thepsatri Rajabhat University. (in Thai)

United Nations. (1981). **Yearbook of International Trade Statistics.** United Nations: UN Press.

Wongwanich, W. (2003). **Geography of tourism.** Bangkok: Printing House, Thammasat University. (in Thai)